

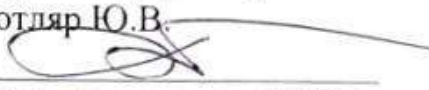
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет філології
Кафедра української філології та міжкультурної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Котляр Ю.В.

«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація 014.01 «Українська мова і література»

Розробник

Денищич Т. А.

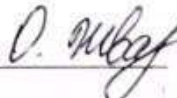
В.о. завідувача кафедри
української філології
та міжкультурної комунікації

Лебединцева Н. М.

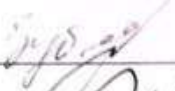
Гарант освітньої програми
«Теорія і методика навчання:
Українська мова і література та
англійська мова»

Жвава О.А.

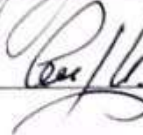
Декан факультету філології

Зубенко Т. В.

Начальник НМВ

Шкірчак С. І.

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Методика навчання української мови
Галузь знань	01 «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Освітня програма	«Теорія і методика навчання: Українська мова і література та англійська мова»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна циклу професійної підготовки
Курс навчання	2-3
Навчальний рік	2022-2023
Номери семестру	4, 5
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4,5 кредиту / 135 годин
Структура курсу: – лекції – практичні заняття – годин самостійної роботи студентів	31 31 73
Відсоток аудиторного навантаження	46%
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік (4), іспит (5)

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Основи професійної майстерності майбутнього вчителя-словесника формуються під час вивчення всіх дисциплін у вищому закладі освіти. Проте провідна роль у системі підготовки вчителя української мови та літератури належить методиці навчання мови. Дисципліна «Методика навчання української мови» вивчається на другому-третьому курсах й передує педагогічній практиці. Вона тісно пов'язана з такими фаховими дисциплінами, як «Загальна і шкільна педагогіка», «Вікова і педагогічна психологія», «Сучасна українська літературна мова», «Сучасні інформаційні технології в освітній діяльності»

Мета курсу полягає у формуванні базової професійно-фахової, методичної компетентностей майбутніх учителів української мови і літератури.

Предметом дисципліни є система методів, принципів, прийомів, видів і форм навчальної діяльності суб'єктів мовної освіти, спрямованих на реалізацію освітньо-виховних завдань шкільної дисципліни «Українська мова».

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити особливості методики навчання української мови як науки, визначити її об'єкт, предмет, структуру, зв'язок з іншими суміжними дисциплінами;
- засвоїти основних відомостей з історії й теорії методики навчання мови, шкільного мовознавства та практичної методики;
- підготувати майбутніх учителів української мови до професійної педагогічної діяльності в умовах Нової української школи, реалізації Державного стандарту загальної середньої освіти, Концепції когнітивної методики навчання української мови, Концепції комунікативної методики навчання української мови;
- забезпечити засвоєння студентами системи теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть їм формувати в учнів комунікативну компетентність, виховувати національну свідомість громадян України;
- формувати вміння самостійної навчально-дослідницької діяльності та креативної здатності майбутнього вчителя мови і літератури використовувати набуте в нестандартних ситуаціях, виявляти конструктивність і прогностичність в організації й плануванні педагогічного процесу;
- удосконалити вміння з інформаційно-комунікативної, медіакомпетентностей та володіння ІКТ;
- формувати в студентів потребу до підвищення освітнього рівня та науково-дослідницької праці впродовж життя;
- набути фахові практичні навички в умовах дистанційного та змішаного навчання;
- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

У результаті вивчення дисципліни студент:

має знати:

- основні теоретичні положення лінгводидактики, конкретної, або часткової методики навчання української мови;
- особливості викладання української мови в закладах загальної середньої освіти України;
- основи шкільного курсу української мови;
- складові планувальної діяльності вчителя української мови;
- методичні основи проведення різних типів уроків з української мови;
- дидактичні, психологічні та психолінгвістичні основи навчання української мови;
- методику формування комунікативної компетентності на уроках української мови;

- методику позакласної й факультативної роботи з української мови;
- інновації у методиці викладання української мови;
- технології дистанційного та змішаного навчання.

уміти:

- осмислювати основні концептуальні засади мовної освіти в Україні, ідеї, закладені в змісті та структурі чинних програм з української мови для закладів загальної середньої освіти України;

- вільно орієнтуватися у вивченому матеріалі; проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчається;

- працювати з програмою і підручником, уміло використовувати дидактичні можливості методичного апарату навчальної книги;

- планувати навчальний матеріал;

- складати план-конспект уроку: визначати тип уроку, його структуру, розробляти зміст і структуру, формувати мету і завдання;

- володіти технологією основних методів і прийомів навчання;

- вести позакласну роботу з предмета, вдало поєднувати її форми з програмним вивченням мови та літератури.

- планувати й здійснювати самостійну пошукову діяльність;

- методично грамотно опрацьовувати першоджерела;

- конструювати моделі вивчення літературної теми, аналізу та інтерпретації художнього твору;

- орієнтуватися в дискусійних питаннях курсу;

- виконувати самостійні практичні роботи: давати відповіді на проблемні запитання, моделювати шкільні ситуації, визначати й розв'язувати навчальні проблеми, творчо розробляти конспекти уроків і сценаріїв позакласних заходів,

- комплексно застосовувати набуті знання під час проходження педагогічної практики;

- вміти застосовувати ІКТ у навчальній діяльності.

Розроблена програма відповідає *освітньо-професійній програмі (ОПП)* «Теорія і методика навчання: Українська мова і література та англійська мова» спеціальності та спрямована на формування **таких**

загальних компетентностей (ЗК):

- знання й розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності **(ЗК 2);**

- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), діяти соціально відповідально та свідомо **(ЗК 3);**

- здатність свідомо визначати цілі власного професійного й особистісного розвитку, організувати власну діяльність, працювати автономно та в команді **(ЗК 4);**

- здатність проводити дослідницьку роботу, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати **(ЗК 9);**

- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією, генерувати нові ідеї **(ЗК 10);**

- здатність критично оцінювати й аналізувати власну освітню та професійну діяльність **(ЗК 11);**

- здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній і професійній діяльності **(ЗК 12);**

фахових компетентностей (ФК):

- здатність формувати в учнів предметні компетентності, застосовуючи сучасні підходи, методи й технології навчання української мови та літератури, англійської мови **(ФК 3);**

- здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови та літератури, англійської мови. (ФК 4);

- здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу (ФК 5);

- здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту (ФК 10);

- здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, застосовувати перспективний практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації освітніх цілей (ФК 11);

предметних компетентностей:

- здатність з використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт (ПК 3);

- Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови та літератури на підставі передового українського й міжнародного досвіду; до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями (ПК 5).

Відповідно до освітньо-професійної програми зазначеної спеціальності очікувані **програми результати навчання (ПРН)** включають уміння:

- знання державного стандарту загальної середньої освіти, навчальних програм з української мови, літератури, англійської мови для ЗНЗ та практичних шляхів їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності (ПРН 3);

- володіння методами й методиками викладання української мови й літератури, англійської мови в середніх навчальних закладах як на уроках, так і в позакласній роботі (ПРН 5);

- аналізувати, діагностувати та корегувати власну педагогічну діяльність з метою підвищення ефективності освітнього процесу (ПРН 8);

- критично оцінювати власну навчальну та навчально-наукову, частково-пошукову діяльність і робити висновки щодо самоосвіти, саморозвитку й професійного самовдосконалення (ПРН 12);

- застосовувати елементи й певні рівні сучасних методик і технологій, зокрема інформаційних, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження (ПРН 14);

- здатність презентувати написані тексти та усно робити презентації українською, англійською мовами (ПРН 16);

- характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної / педагогічної / методичної галузі (ПРН 19);

- дотримуватися принципів академічної доброчесності (ПРН 21);

- здатність працювати результативно індивідуально в групах задля опрацювання певних завдань і формування коректних висновків (ПРН 22);

- здатність передати знання з української мови, літератури, англійської мови школярам (ПРН 24);

- здатність усвідомлювати й дотримуватися етичних норм поведінки (ПРН 26);

- здатність встановлювати й осмислювати елементарні міждисциплінарні зв'язки (ПРН 27);

- здатність переглядати свої погляди й судження та міняти спосіб дій за наявності переконливих аргументів (**ПРН 28**);
- доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору як фахівцям, так і учням (**ПРН 29**).

3. Програма навчальної дисципліни

	Теми	Лекції	Практичні	Самостійна робота
4 семестр				
1	Методика навчання української мови як наука і фахова дисципліна	2	2	2
2	Зміст навчання і структура шкільного курсу української мови в закладах загальної середньої освіти	2	2	2
3	Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу	2	2	4
4	Технологія навчання української мови.	2	2	4
5	Дистанційне навчання української мови в закладах загальної середньої освіти України	2	2	6
6	Методика навчання фонетики, орфоєпії й графіки	2	2	6
7	Методика навчання лексикології й морфології	2	2	6
8	Методика навчання будови слова і словотвору	2	2	6
	Разом за 4 семестр	16	16	38
5 семестр				
1	Основні питання методики навчання граматики в школі	1	-	2
2	Методика навчання морфології	2	2	3
3	Особливості вивчення синтаксису	2	2	3
4	Методика навчання орфографії	2	2	4
5	Особливості вивчення пунктуації	2	2	4
6	Наукові засади методики розвитку мовлення учнів (формування комунікативних умінь і навичок)	2	-	4
7	Робота над формуванням рецептивних й продуктивних видів мовленнєвої діяльності	2	2	3
8	Методика опрацювання стилів мовлення. Особливості формування риторичної компетентності старшокласників	-	2	2
9	Позакласна робота з української мови та вимоги до її проведення	-	1	5
10	Інклюзивне навчання української мови в ЗЗСО	2	2	5
	Разом за 5 семестр	15	15	35
	Всього за курсом	31	31	73

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
4 семестр	
1	Тема 1. Методика української мови як наука і фахова дисципліна ПЛАН <ol style="list-style-type: none">1. Предмет і завдання методики навчання української мови.2. Лінгводидактика й методика мови.3. Методи дослідження методики навчання української мови.4. Наукові засади методики мови.<ol style="list-style-type: none">4.1. Лінгвістичні основи навчання української мови.4.2. Психолінгвістичні й психологічні засади навчання мови в школі.4.3. Лінгводидактичні чинники методики навчання мови.5. Реалізація міжпредметних зв'язків під час навчання української мови.
2	Тема 2. Зміст навчання і структура шкільного курсу української мови в закладах загальної середньої освіти ПЛАН <ol style="list-style-type: none">1. Зміст, мета, завдання і принципи побудови шкільного курсу.2. Державний стандарт загальної середньої освіти. Концепції мовної освіти.3. Програма з української мови, її структура.4. Принципи побудови шкільних підручників.5. Факультативні та спеціальні курси української мови.
3	Тема 3. Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу ПЛАН <ol style="list-style-type: none">1. Тлумачення поняття “форми” в сучасній науці. Класно-урочна система та її альтернативи.2. Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці. Основні завдання сучасного уроку.3. Структурні елементи уроку. Класифікація уроків української мови. Особливості структури кожного типу уроку.4. Вимоги до сучасного уроку.5. Форми планування уроків української мови.6. Спостереження й аналіз уроку української мови.
4	Тема 4. Технологія навчання української мови ПЛАН <ol style="list-style-type: none">1. Технологія навчання як наукове поняття.2. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. Характеристика методів навчання (традиційні та інноваційні).3. Специфічні прийоми навчання мови.4. Комплекс засобів навчання української мови.
5	Тема 5. Дистанційне навчання української мови в закладах загальної середньої освіти України ПЛАН <ol style="list-style-type: none">1. Дистанційне і змішане навчання: мета, завдання, форми, чинники, ознаки.2. Історія становлення дистанційного навчання.3. Психологічні й психолінгвістичні особливості дистанційного навчання.4. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми).5. Технічні особливості організації дистанційного навчання.6. Використання можливостей «На Урок», «Всеосвіта» для дистанційного

	<p>навчання української мови.</p> <p>7. Дистанційне навчання: переваги й недоліки. Основні помилки при дистанційному навчанні.</p>
6	<p>Тема 6. Методика навчання фонетики, орфоєпії й графіки ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст шкільного курсу фонетики (мета, завдання, аспекти, уміння й навички учнів, особливості). Етапи вивчення фонетики в школі. 2. Підходи і принципи навчання фонетики. 3. Орфоєпія та її основне значення. 4. Графіка в шкільному курсі мови. 5. Методи і прийоми навчання фонетики, графіки, орфографії. 6. Система вправ у навчанні фонетики, графіки й орфоєпії.
7	<p>Тема 7. Методика навчання лексикології й фразеології ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові засади навчання лексикології і фразеології. 2. Методи і прийоми навчання лексикології. 3. Методика лексичного та лексико-стилістичного аналізу тексту. 4. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”. 5. Методика вивчення фразеології.
8	<p>Тема 8. Методика навчання будови слова і словотвору ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення і завдання шкільного курсу “Будова слова” та “Словотвір”. 2. Принципи навчання морфеміки і словотвору. 3. Своєрідність використання методів і прийомів навчання на уроках вивчення будови слова і словотвору. 4. Труднощі при вивченні морфеміки та словотвору.
	5 семестр
1	<p>Тема 9. Основні питання методики навчання граматики в школі ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце граматики в шкільному курсі мови. Пізнавальне й практичне значення граматики. 2. Основні напрями в методиці навчання граматики. 3. Робота над засвоєнням основних граматичних понять. 4. Формування граматичних понять в учнів основної школи.
2	<p>Тема 10. Методика навчання морфології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення, зміст і завдання вивчення морфології. 2. Вивчення морфології на синтаксичній основі. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Лінгвістичні засади навчання морфології. Спільне й відмінне у шкільній та вишівській класифікації частин мови. 2.2. Психологічні аспекти засвоєння морфології учнями 5-7 класів. 3. Особливості вивчення кожної частини мови.
3	<p>Тема 11. Особливості вивчення синтаксису</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення, завдання і зміст вивчення синтаксису в шкільному курсу української мови. 2. Лінгвістичні основи вивчення словосполучення і речення в школі. 3. Основні етапи вивчення синтаксису в школі. 4. Зв'язок синтаксису з морфологією. 5. Основні принципи, методи й прийоми вивчення синтаксису. 6. Шляхи подолання труднощів при вивченні словосполучення і речення (простого й складного). 7. Засоби навчання під час вивчення синтаксису.

4	<p align="center">Тема 12. Методика навчання орфографії</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, значення і завдання навчання орфографії. Основні принципи навчання орфографії. 2. Формування орфографічної компетентності. 3. Робота над орфограмою. Класифікація орфограм. 4. Основні види орфографічної пам'яті. 5. Методи і прийоми навчання орфографії. 6. Види диктантів та методика їх проведення. 7. Робота над орфографічними помилками. 8. Засоби навчання орфографії.
5	<p align="center">Тема 13. Методика навчання пунктуації</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, значення й завдання розділу «Пунктуація» в шкільному курсі мови. Принципи навчання пунктуації. 2. Урахування принципів пунктуації в реалізації навчальних завдань. 3. Види пунктуаційних помилок, причини їх виникнення. 4. Методи і прийоми навчання пунктуації. 5. Види тренувальних вправ з пунктуації.
6	<p align="center">Тема 14. Наукові засади методики розвитку мовлення учнів (формування комунікативних умінь і навичок)</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікативна компетентність учня як мета сучасної школи. Значення і місце мовленнєвої змістової лінії в шкільному курсі української мови. 2. Лінгвістичні основи розвитку мовлення учнів. 3. Психолінгвістичні основи розвитку мовлення учнів (основні види мовленнєвої діяльності, етапи формування мовленнєвих умінь і навичок). 4. Проблема типології уроків розвитку зв'язного мовлення у XX-XXI ст.
7	<p align="center">Тема 15. Робота над формуванням рецептивних й продуктивних видів мовленнєвої діяльності</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Напрями роботи з розвитку мовлення. 2. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички). 3. Читання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички). 4. Психолінгвістичні основи процесу говоріння. Основні функції, ознаки діалогічного та монологічного мовлення. 5. Види робіт з розвитку зв'язного писемного мовлення. <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Аналіз тексту. 5.2. Методична робота над написанням переказів. 5.3. Написання творів.
8	<p align="center">Тема 16. Інклюзивне навчання української мови в ЗЗСО</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інклюзивне навчання, його специфіка і нормативна база. Індивідуальне адаптоване календарно-тематичне планування з української мови. 2. Психолого-педагогічні основи навчання дітей з особливими освітніми потребами. 3. Розвиток усного і писемного мовлення як головне завдання навчання мови для дітей з особливими освітніми потребами. 4. Методи і прийоми навчання української мови при інклюзивному навчанні.

4.2. План практичних занять

№	Тема заняття / план
4 семестр	
1	<p style="text-align: center;">Тема 1. Методика української мови як наука і фахова дисципліна ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання методики навчання української мови. 2. Лінгводидактика й методика мови. 3. Методи дослідження методики навчання української мови. 4. Наукові засади методики мови. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Лінгвістичні основи навчання української мови. 4.2. Психолінгвістичні й психологічні засади навчання мови в школі. 4.3. Лінгводидактичні чинники методики навчання мови. 5. Реалізація міжпредметних зв'язків під час навчання української мови.
2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Зміст навчання і структура шкільного курсу української мови в закладах загальної середньої освіти ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, мета, завдання і принципи побудови шкільного курсу. 2. Державний стандарт загальної середньої освіти. Концепції мовної освіти. 3. Програма з української мови, її структура. 4. Принципи побудови шкільних підручників. 5. Факультативні та спеціальні курси української мови.
3	<p style="text-align: center;">Тема 3. Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тлумачення поняття “форми” в сучасній науці. Класно-урочна система та її альтернативи. 2. Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці. Основні завдання сучасного уроку. 3. Структурні елементи уроку. Класифікація уроків української мови. Особливості структури кожного типу уроку. 4. Вимоги до сучасного уроку. 5. Форми планування уроків української мови. 6. Спостереження й аналіз уроку української мови.
4	<p style="text-align: center;">Тема 4. Технологія навчання української мови ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологія навчання як наукове поняття. 2. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. Характеристика методів навчання (традиційні та інноваційні). 3. Специфічні прийоми навчання мови. 4. Комплекс засобів навчання української мови..
5	<p style="text-align: center;">Тема 5. Дистанційне навчання української мови в закладах загальної середньої освіти України ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційне і змішане навчання: мета, завдання, форми, чинники, ознаки. 2. Історія становлення дистанційного навчання. 3. Психологічні й психолінгвістичні особливості дистанційного навчання. 4. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми). 5. Технічні особливості організації дистанційного навчання. 6. Використання можливостей «На Урок», «Всеосвіта» для дистанційного навчання української мови. 7. Дистанційне навчання: переваги й недоліки. Основні помилки при дистанційному навчанні.

6	<p align="center">Тема 6. Методика навчання фонетики, орфоєпії й графіки</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст шкільного курсу фонетики (мета, завдання, аспекти, уміння й навички учнів, особливості). Етапи вивчення фонетики в школі. 2. Підходи і принципи навчання фонетики. 3. Орфоєпія та її основне значення. 4. Графіка в шкільному курсі мови. 5. Методи і прийоми навчання фонетики, графіки, орфографії. 6. Система вправ у навчанні фонетики, графіки й орфоєпії.
7	<p align="center">Тема 7. Методика навчання лексикології й фразеології</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові засади навчання лексикології і фразеології. 2. Методи і прийоми навчання лексикології. 3. Методика лексичного та лексико-стилістичного аналізу тексту. 4. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”. 5. Методика вивчення фразеології.
8	<p align="center">Тема 8. Методика навчання будови слова і словотвору</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення і завдання шкільного курсу “Будова слова” та “Словотвір”. 2. Принципи навчання морфеміки і словотвору. 3. Своєрідність використання методів і прийомів навчання на уроках вивчення будови слова і словотвору. 4. Труднощі при вивченні морфеміки та словотвору.
	5 семестр
1	<p align="center">Тема 9. Методика навчання морфології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення, зміст і завдання вивчення морфології. 2. Вивчення морфології на синтаксичній основі. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Лінгвістичні засади навчання морфології. Спільне й відмінне у шкільній та вишівській класифікації частин мови. 2.2. Психологічні аспекти засвоєння морфології учнями 5-7 класів. 3. Особливості вивчення кожної частини мови.
2	<p align="center">Тема 10. Особливості вивчення синтаксису</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення, завдання і зміст вивчення синтаксису в шкільному курсу української мови. 2. Лінгвістичні основи вивчення словосполучення і речення в школі. 3. Основні етапи вивчення синтаксису в школі. 4. Зв’язок синтаксису з морфологією. 5. Основні принципи, методи й прийоми вивчення синтаксису. 6. Шляхи подолання труднощів при вивченні словосполучення і речення (простого й складного). 7. Засоби навчання під час вивчення синтаксису.
3	<p align="center">Тема 11. Методика навчання орфографії</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, значення і завдання навчання орфографії. Основні принципи навчання орфографії. 2. Формування орфографічної компетентності. 3. Робота над орфограмою. Класифікація орфограм. 4. Основні види орфографічної пам’яті. 5. Методи і прийоми навчання орфографії. 6. Види диктантів та методика їх проведення. 7. Робота над орфографічними помилками. 8. Засоби навчання орфографії.

4	<p align="center">Тема 12. Методика навчання пунктуації</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, значення й завдання розділу «Пунктуація» в шкільному курсі мови. Принципи навчання пунктуації. 2. Урахування принципів пунктуації в реалізації навчальних завдань. 3. Види пунктуаційних помилок, причини їх виникнення. 4. Методи і прийоми навчання пунктуації. 5. Види тренувальних вправ з пунктуації.
5	<p align="center">Тема 13. Робота над формуванням рецептивних й продуктивних видів мовленнєвої діяльності</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Напрями роботи з розвитку мовлення. 2. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички). 3. Читання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички). 4. Психолінгвістичні основи процесу говоріння. Основні функції, ознаки діалогічного та монологічного мовлення. 5. Види робіт з розвитку зв'язного писемного мовлення. <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Аналіз тексту. 5.2. Методична робота над написанням переказів. 5.3. Написання творів.
6	<p align="center">Тема 14. Методика опрацювання стилів мовлення. Особливості формування риторичної компетентності старшокласників</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст і місце стилів мовлення в шкільній програмі.. 2. Функціонально-стилістичний підхід до навчання української мови. 3. Особливості вивчення стилів мовлення у 5 – 9, 10 – 11 класах.. 4. Система вправ зі стилістики. 5. Особливості роботи з риторики в старших класах.
7	<p align="center">Тема 15. Позакласна робота з української мови та вимоги до її проведення</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання позакласної роботи. 2. Взаємозв'язок позакласної роботи і роботи в класі. 3. Основні принципи організації позакласної роботи.. 4. Види позакласної роботи та методика їх проведення. 5. Організація та методика проведення мовного гуртка. 6. Мета й завдання проведення спецкурсів та факультативних занять з української мови, їх місце у навчальному процесі.. 7. Значення самостійної роботи на заняттях та спецкурсах.. 8. Шляхи збагачення знань в підвищення кваліфікації вчителя-словесника.
8	<p align="center">Тема 16. Інклюзивне навчання української мови в ЗЗСО</p> <p align="center">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інклюзивне навчання, його специфіка і нормативна база. Індивідуальне адаптоване календарно-тематичне планування з української мови. 2. Психолого-педагогічні основи навчання дітей з особливими освітніми потребами. 3. Розвиток усного і писемного мовлення як головне завдання навчання мови для дітей з особливими освітніми потребами. 4. Методи і прийоми навчання української мови при інклюзивному навчанні.

4.3. Самостійна робота студентів 4 семестр

№ з/п	Види навчальної діяльності	К-сть годин
1	Підготовка до практичних занять, письмові й усні відповіді на практичних заняттях	21
2	Написання одного розгорнутого конспекту уроку засвоєння нових знань (теми «Фонетика, графіка, орфоепія», «Будова слова і словотвір»)	4
3	Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом	8
4	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	5
	Разом	38

5 семестр Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	К-сть годин
1	Підготовка до практичних занять, письмові й усні відповіді на практичних заняттях	14
2	Написання двох розгорнутих конспектів уроків української літератури (аспектний і урок формування комунікативних умінь і навичок)	8
3	Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта»	8
4	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	5
	Разом	35

Вимоги до самостійної роботи 4, 5 семестри

4.3.1. Підготовка до практичних занять

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного заняття та виконання практичних завдань з кожної теми. Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою. Виконання практичних завдань сприятиме формуванню професійно-комунікативної компетентності студентів.

Підготовка до практичних занять з дисципліни передбачає такі етапи:

- уважне ознайомлення з темою і планом практичного заняття;
- вивчення теоретичного матеріалу шляхом опрацювання основної і додаткової літератури;
- подання усних зв'язних розгорнутих відповідей на контрольні питання, наведені у практичному занятті (з обов'язковою ілюстрацією основних положень);
- виконання практичних завдань; творчі завдання, що потребують студентської творчості, виконуються в довільній формі;
- у разі виникнення питань – отримання консультації від викладача;

- подання усного коментарю до виконаних завдань.

Зразок практичного заняття з методики української мови

Практичне заняття № 2

Тема. Зміст навчання і структура шкільного курсу української мови

Мета: осмислити місце мовної освіти у формуванні національної свідомості школяра, роль рідної мови у розвитку національно-свідомої особистості; ознайомитися зі змістом і структурою чинних програм і підручників з української мови, шляхами реалізації змістових ліній програми

Завдання: дати змогу усвідомити студентами роль української мови як предмета і навчальної дисципліни в загальноосвітній школі, основні аспекти навчання мови та роль комунікативного спрямування у навчанні рідної мови; розкрити зміст і структуру підручників та чинних програм з рідної мови, їх роль у навчанні учнів української мови, значення принципів наступності і перспективності у навчання школярів мови.

План

1. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
2. Основні етапи вивчення української мови в школі (відповідно до чинного закону).
3. Державний стандарт базової середньої освіти. Концепції мовної освіти.
4. Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови для 5 – 11(12) класів. Змістові лінії програми та шляхи їх реалізації.
5. Принципи побудови шкільних підручників з мови. Структурні компоненти підручника.

Проблемні питання до плану практичного заняття

1. Що спільного й чим відрізняються концепції мовної освіти в Україні? (див. список літератури №№ 4, 5). Яку роль відіграють концепції мовної освіти у визначенні змісту шкільного курсу української мови?
2. Яка концепція найактивніше орієнтує вчителя на необхідність перебудови методики навчання української мови? Чому?
3. Чому українській мові відведено перше місце в системі освітніх галузей стандарту освіти в Україні?
4. З якими освітніми галузями найтісніше пов'язана українська мова і чим це можна пояснити?
5. Чому розрізняють мовну, мовленнєву і комунікативну компетентність?
6. Яка з них ефективніше забезпечує розвиток мовної особистості?
7. Які аспекти навчання рідної мови реалізуються в сучасній школі і чому комунікативний підхід – найголовніший?
6. Як у чинних програмах реалізуються комунікативно-діяльнісний і когнітивний підходи до навчання мови.
7. Як забезпечує комунікативний підхід до навчання мови формування мовної особистості?
8. Відомо, що шкільна навчальна теорія розробляється на основі наукової, причому шкільна теорія не може досягнути коло знань у певній галузі повністю, а, отже, її своєрідною проекцією, що здійснюється з урахуванням мети і завдань шкільної освіти, а також вікових особливостей учнів. Проілюструйте цю тезу конкретними прикладами.
9. Поясніть, чому автори шкільних підручників не подають різноманітність поглядів на певні суперечливі в лінгвістиці питання. Проілюструйте конкретними фактами, поясніть вибір авторів.
10. Яким Ви уявляєте собі підручник нового покоління?

Самостійна робота

1. Проаналізуйте Державний стандарт базової середньої освіти від 30 вересня 2020 року (див. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n183>). Дайте відповіді на такі питання:

- А) обґрунтуйте мету базової середньої освіти;
- Б) назвіть основні компетентності навчання;
- В) окресліть основні освітні галузі навчання в школі;
- Г) прокоментуйте мету мовно-літературної освітньої галузі;
- Д) охарактеризуйте базовий навчальний план, його роль у плануванні

шкільного навантаження.

2. Розкрийте концептуальні засади комунікативної та когнітивної методик навчання української мови.

3. Опрацюйте методичні рекомендації щодо вивчення української мови у 2020-2021 н.р.

4. Проаналізуйте чинну програму з української мови для п'ятого класу, зверніть увагу на змістові лінії, пояснювальну записку та додатки (див. Moodle).

5. Охарактеризуйте чинні підручники з української мови для 5 класу (див. О.П. Глазова <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/pidruchnyky-5-klas-2018/01-ukrainska-mova-5-klas/glazova-ukr-mova-5-kl-blok-.pdf> ; О.В. Заболотний <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/pidruchnyky-5-klas-2018/01-ukrainska-mova-5-klas/zabolotnyy-umukr-p-5ukr-043-17-s-1.pdf> ; С.Я. Єрмоленко <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/pidruchnyky-5-klas-2018/01-ukrainska-mova-5-klas/ukr-mova-5-klass-gramota.pdf> або Moodle).

Доведіть, що підручники

- 1) відповідають сучасним вимогам (принципам) навчання;
- 2) ураховують положення Державного стандарту базової середньої освіти;
- 3) укладені відповідно до чинної програми;
- 4) реалізують функції підручника.

Визначте недоліки й позитивні риси кожного з підручника. Проаналізуйте структурні компоненти підручника.

4.3.2. Написання одного розгорнутого конспекту уроку засвоєння нових знань

Студенти оформлюють конспекти відповідно до прийнятих стандартів згідно з темою та метою уроку. Конспект уроку повинен бути написаний самостійно, містити посилання на відповідну дидактичну літературу, мати чітку структуру, грамотно оформлений. Усі пропонувані вправи й завдання для учнів виконані з поясненням, повинні містити наочність і дидактичний матеріал.

СХЕМА (МОДЕЛЬ) УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Інформаційна картка уроку мови

клас ____ дата ____

Тема уроку за програмою _____

1. Тема уроку _____

2. Мета уроку: навчальна: _____

розвивальна: _____

виховна: _____

3. Реалізація змістових ліній програми:

мовна: _____

мовленнєва: _____

соціокультурна: _____

діяльнісна: _____

4. Компетентності _____
5. Очікувані результати _____
6. Тип уроку: _____
7. Методи і прийоми _____
8. Реалізація внутрішньо- і міжпредметних зв'язків _____
9. Обладнання: _____
10. Література: _____

11. Перебіг уроку

1. Організаційний момент.
2. Перевірка домашнього завдання (як засвоєний матеріал, якість виконання вправ)
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми і мети уроку. Мотивація навчальної діяльності учнів.
5. Пояснення вчителем нового матеріалу.
6. Виконання вправ на закріплення вивченого.
7. Підсумки уроку.
8. Повідомлення домашнього завдання, йог інструктаж.

4.3.3. Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом

Кожен студент наприкінці семестру подає на перевірку 30 самостійно розроблених тестових завдань за всіма вивченими темами. Текст повинен бути відформатований, грамотно оформлений, тести відповідати вимогам укладання тестових завдань (вимоги див.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2137/26metodychnirekomendaciyi-296-311.pdf>).

Тестові завдання повинні бути представлені такими видами:

- відкрите (есе) – 1 тестове завдання
- відкриті (на доповнення, з короткою відповіддю) – 6 тестових завдань;
- закриті (з вибором декількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей, на встановлення правильної послідовності) – 23 тестових завдання.

4.3.4. Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи

Кожен студент відповідно до теми практичного заняття розробляє і демонструє фрагмент уроку, що дає можливість реально зрозуміти особливості навчального процесу в школі. При оцінюванні враховується якість усього конспекту уроку, структура уроку, послідовність його етапів та їх тривалість, логічний зв'язок між ними (чи відповідає структура уроку дидактичній меті, логіці навчального процесу, чи впливає наступний етап з попереднього, чи раціонально розподілено час між ними).

При виборі фрагменту уроку *актуалізація опорних знань* оцінюється доцільність застосування того чи іншого методичного прийому, який студент використовував для досягнення цієї мети. Зокрема, які знання, вміння й навички активізували, як опитували «учнів», чи активно працювали, чи залучалися до виправлення помилок, неточностей.

При виборі фрагменту уроку *пояснення нового матеріалу* оцінюється реалізація принципів науковості, систематичності, доступності, наступності, проблемності; ґрунтовність висвітлених питань у поясненні студента-вчителя; застосування і зв'язок методів і прийомів навчання, створення проблемної ситуації, її розв'язання, встановлення міжпредметних зв'язків.

5 семестр

4.3.5. Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта»

Студенти самостійно укладають тестові завдання з української мови відповідно до сертифікаційної роботи з української мови за 2021 рік (орієнтуючись Програму ЗНО та структуру тестів). Робота повинна містити 40 тестових завдань <https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Ukrayinska-mova-2021-demoversiya-1.pdf>

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Філологічні Інтернет-ресурси, доступ до методичних, педагогічних порталів, зокрема щодо роботи хмариних технологій в СЗО, навчальна періодика для словесника, електронні вчительські платформи; електронні сервіси з ІКТ; навчальні посібники та методичні вказівки з педагогічної практики; авторські презентації з аспектих лекцій дисципліни; матеріали Міжнародного проєкту IREX, учасницею якого є автор робочої програми, освітні вебінари навчальної платформи «ВИЩЕ», майстер-класи та воркшопи з інфомедійної грамотності та освітніх технологій XXI ст.

Дисципліна викладається з використанням дистанційного навчання на базі електронної інформаційної системи Moodle3.

Під час лекційних та практичних занять викладачем застосовуються також онлайн-інструменти та платформи, зокрема <https://www.menti.com/>, онлайн-дошки (<https://padlet.com/>, jamboard.google.com); платформи для навчальних завдань різного рівня складності (<https://learningapps.org/>, <https://www.flippity.net/>) тощо.

5. Форми контролю

4 семестр

5.1. Проміжний контроль (залік)

Залік з дисципліни «Методика навчання української мови і літератури» в четвертому семестрі складається з двох частин: теоретичний блок і практична частина, що оцінюється **30 балами**: кожне завдання – 10 балів.

Перелік питань до заліку

Теоретична частина

1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.
2. Методи наукового дослідження методики.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Концепції мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.
4. Основні положення Нової української школи.
5. Сучасні підходи до навчання української мови в школі.
6. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
7. Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови для 5-11 класів.
8. Закономірності навчання мови в школі.
9. Принципи побудови шкільних підручників з мови. Основні структурні елементи підручника.
10. Міжпредметні зв'язки й інтегроване навчання.
11. Лінгвістичні основи навчання української мови.
12. Психологічні засади навчання української мови.
13. Технологія й методика навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
14. Поняття про методи і прийоми навчання української мови. Характеристика методів навчання.
15. Інноваційні методи навчання української мови.

16. Планування уроків мови та підготовка до них. Спостереження й аналіз уроку.
17. Технологія сучасного уроку. Вимоги до сучасного уроку.
18. Основні завдання сучасного уроку. Дидактичні основи класифікації уроків.
19. Методика вивчення фонетики, графіки, орфоепії (поняття, завдання, система вправ та методика їх проведення).
20. Особливості навчання лексикології (поняття, значення, завдання, система вправ).
21. Словникова робота на уроках української мови. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”.
22. Методика навчання будови слова і словотвору (поняття, значення, завдання, система вправ).

Практична частина

23. Визначте основні етапи уроку вивчення нового матеріалу. Продемонструйте на прикладі уроку “Доконаний і недоконаний вид дієслова” (7 клас).
24. Визначте структуру уроку узагальнення й систематизації вивченого матеріалу.
25. Розробіть конспект уроку навчального переказу із творчим завданням (текст переказу додається).
26. Окресліть методи і прийоми (традиційні й інтерактивні) під час закріплення матеріалу з теми “Правила вживання апострофа” (5 клас).
27. Розробіть план-конспект уроку вивчення нового матеріалу для 6 класу (тему виберіть самостійно).
28. Які види вправ доцільно використовувати під час формування орфографічних умінь і навичок. Проілюструйте.
29. До теми “Чергування *о, е з і, е з о* після *ж, ч, ш, й*” підготуйте історичний коментар для вчителя.
30. До теми “Чергування приголосних при словотворенні і словозміні” підготуйте історичний коментар для вчителя.
31. Розробіть фрагмент уроку з теми за вашим вибором, передбачивши застосування інтерактивного методу (прийому) навчання.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація 014.01 «Українська мова і література»

Семестр 4

Навчальна дисципліна «Методика навчання української мови»

(назва)

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Концепції мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.
2. Технологія й методика навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
3. Розробіть фрагмент уроку з теми за вашим вибором, передбачивши застосування інтерактивного методу (прийому) навчання.

Затверджено на засіданні
кафедри української філології та міжкультурної комунікації
Протокол № _ від _ травня 2022 року

Завідувач кафедри
Екзаменатор

Н. М. Лебединцева
Т. А. Денищич

5 семестр

Іспит з дисципліни «Методика навчання української мови» в п'ятому семестрі складається з двох частин: теоретичний блок і практичний, що оцінюється **40 балами**: теоретична частина – 20 балами (кожне питання - 10 балів, практичний – 20 балами (кожне завдання – 10 балів).

Перелік питань Теоретична частина

1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.
2. Методи наукового дослідження методики.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Концепції мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.
4. Основні положення Нової української школи.
5. Сучасні підходи до навчання української мови в школі.
6. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
7. Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови для 5-11 класів.
8. Закономірності навчання мови в школі.
9. Принципи побудови шкільних підручників з мови. Основні структурні елементи підручника.
10. Міжпредметні зв'язки й інтегроване навчання.
11. Лінгвістичні основи навчання української мови.
12. Психологічні засади навчання української мови.
13. Технологія й методика навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
14. Поняття про методи і прийоми навчання української мови. Характеристика методів навчання.
15. Інноваційні методи навчання української мови.
16. Планування уроків мови та підготовка до них. Спостереження й аналіз уроку.
17. Технологія сучасного уроку. Вимоги до сучасного уроку.
18. Основні завдання сучасного уроку. Дидактичні основи класифікації уроків.
19. Методика вивчення фонетики, графіки, орфоєпії (поняття, завдання, система вправ та методика їх проведення).
20. Особливості навчання лексикології (поняття, значення, завдання, система вправ).
21. Словникова робота на уроках української мови. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”.
22. Методика навчання будови слова і словотвору (поняття, значення, завдання, система вправ).
23. Особливості вивчення морфології. Принципи навчання морфології. Вивчення морфології на синтаксичній основі.
24. Основні напрями вивчення граматики.
25. Методика вивчення синтаксису (поняття, значення, завдання, система вправ).
26. Методика засвоєння української орфографії (поняття, значення, завдання, система вправ).
27. Методика вивчення пунктуації (поняття, значення, завдання, система вправ).

28. Типи диктантів, методика їх проведення.
29. Мета, завдання, об'єкт, предмет вивчення, підходи, принципи формування комунікативних умінь і навичок учнів.
30. Психолінгвістичні основи розвитку рецептивних і продуктивних видів мовленнєвої діяльності.
31. Основні напрями роботи з розвитку мовлення учнів.
32. Аудіювання як один з рецептивних видів мовленнєвої діяльності.
33. Читання як один з рецептивних видів мовленнєвої діяльності.
34. Говоріння як один з продуктивних видів мовленнєвої діяльності.
35. Види переказів та методика їх проведення.
36. Види творів та методика їх проведення.
37. Особливості вивчення української мови в 10-11 класах. Форми занять з мови в 10-11 класах. Поглиблення й систематизація знань, умінь і навичок з культури мовлення, стилістики і риторики.
38. Факультативні заняття й позакласна робота з української мови. Методична робота вчителя-словесника.
39. Дистанційне і змішане навчання: мета, завдання, форми, чинники, ознаки.
40. Історія становлення дистанційного навчання.
41. Психологічні й психолінгвістичні особливості дистанційного навчання.
42. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми).
43. Технічні особливості організації дистанційного навчання. Використання можливостей «На Урок», «Всеосвіта» для дистанційного навчання української мови.
44. Інклюзивне навчання, його специфіка і нормативна база. Індивідуальне адаптоване календарно-тематичне планування з української мови.
45. Психолого-педагогічні основи навчання дітей з особливими освітніми потребами.
46. Розвиток усного і писемного мовлення як головне завдання навчання мови для дітей з особливими освітніми потребами.
47. Методи і прийоми навчання української мови при інклюзивному навчанні.

Практична частина

48. Визначте основні етапи уроку вивчення нового матеріалу. Продемонструйте на прикладі уроку “Доконаний і недоконаний вид дієслова” (7 клас).
49. Визначте структуру уроку узагальнення й систематизації вивченого матеріалу.
50. Розробіть конспект уроку навчального переказу із творчим завданням (текст переказу додається).
51. Окресліть методи і прийоми (традиційні й інтерактивні) під час закріплення матеріалу з теми “Правила вживання апострофа” (5 клас).
52. Розробіть план-конспект уроку вивчення нового матеріалу для 6 класу (тему виберіть самостійно).
53. Складіть 5-7 тестів з теми “Робота з формування комунікативних умінь і навичок учнів”.
54. Поясніть, чому вчитель почав опрацювання теми “Творення присвійних прикметників” з повторення іменників I і II відміни та поділу їх на групи. Розробіть фрагмент уроку для пояснення цієї теми.
55. Розробіть проблемну ситуацію під час вивчення теми “Повні й неповні речення” (8 клас).
56. Змодельуйте фрагмент уроку узагальнення і систематизації знань з теми “Числівник” (6 клас).

57. Розробіть план-конспект уроку навчального твору (9 клас).
58. Розробіть фрагмент уроку (актуалізація опорних знань) з теми “Складений іменний присудок” (8 клас).
59. Які види вправ доцільно використовувати під час формування орфографічних умінь і навичок. Проілюструйте.
60. До теми “Чергування *о, е з і, е з о* після *ж, ч, ш, й*” підготуйте історичний коментар для вчителя.
61. Складіть план-конспект уроку контрольного переказу.
62. Розробіть план-конспект уроку формування вмінь і навичок для 5 класу (тему виберіть самостійно).
63. До теми “Чергування приголосних при словотворенні і словозміні” підготуйте історичний коментар для вчителя.
64. Розробіть фрагмент уроку з теми за вашим вибором, передбачивши застосування інтерактивного методу (прийому) навчання.
65. Складіть план-конспект уроку навчального твору (7 клас).

5.2. Зразок іспитового білета

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 014 «Середня освіта

Спеціалізація «Українська мова і література»

Семестр V

Навчальна дисципліна «Методика навчання української мови»

(назва)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми).
2. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
3. Розробіть план-конспект уроку формування вмінь і навичок для 5 класу (тему визначте самостійно).
4. Поясніть, чому вчитель почав опрацювання теми “Творення присвійних прикметників” з повторення іменників I і II відміни та поділу їх на групи. Розробіть фрагмент уроку для пояснення цієї теми.

Затверджено на засіданні
кафедри української філології та міжкультурної комунікації
Протокол № _ від _ грудня 2022 року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Н. М. Лебединцева

Т. А. Денищич

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання 4 семестр

Методи контролю знань, умінь і навичок студентів

Основними методами контролю знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Загальна і шкільна педагогіка» є спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, творчі роботи, тестування, письмовий контроль.

Види контролю

У процесі вивчення дисципліни застосовуються такі види контролю:

- поточний (дає можливість виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу; визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку; стимулювати інтерес студентів до вдосконаленні знань, умінь і навичок з української мови); поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом фронтального та індивідуального усного опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, перевірка й оцінювання виконання студентами практичних завдань та самостійної роботи з використанням навчальних платформ Zoom, Moodle3, проведення і перевірки письмових педагогічних диктантів, захисту презентацій, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій;

- підсумковий (залікова робота, мета якої полягає у встановленні реального рівня знань студентів за обсягом, якістю і глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній навчальній і фаховій діяльності).

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні дисципліни, становить 100 балів, мінімальна – 60 балів.

№	Види робіт	Максимальна кількість балів
1	Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях	32 (8 ПЗ x 4 бали)
2	Написання одного розгорнутого конспекту уроку засвоєння нових знань (теми «Фонетика, графіка, орфоепія», «Будова слова і словотвір»)	10
3	Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом	15
4	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	13
	Залік	30
	Разом за 4 семестр	100

Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (4 бали) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував практичне заняття, дав розгорнуту зв'язну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу;

- правильно (без помилок або зробив незначну) виконав практичні завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й змістовно виконав завдання, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, але не користувався додатковою літературою;

- правильно виконав практичні завдання, але при виконанні творчих завдань виникли певні труднощі;

в) оцінка «задовільно» (1-2 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% практичного заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури;

- частково виконав практичні завдання;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував практичне заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не виконав завдання або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;

- не виконав практичні завдання.

Написання одного розгорнутого конспекту уроку засвоєння нових знань

а) оцінка «відмінно» (9-10 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до прийнятих стандартів згідно з темою та метою уроку; написаний самостійно, містить посилання на відповідну дидактичну літературу, має чітку структуру;

- конспект грамотно оформлений;

- усі пропонувані вправи й завдання для учнів виконані з поясненням, містять наочність;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

б) оцінка «добре» (7-8 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до чинних вимог, містить новизну, проте порушується певна логічність серед запропонованих вправ і завдань;

- в оформленні конспекту трапляються поодинокі граматичні або технічні огріхи;

- пропонувані завдання виконані, містять пояснення;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

в) оцінка «задовільно» (4-5 балів) виставляється студентові, якщо:

- у цілому конспект відповідає поставленим вимогам, проте трапляється порушення в подачі матеріалу учням, деякі структурні елементи не відповідають структурі уроку;

- в оформленні конспекту є численні граматичні й правописні помилки;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

г) оцінка «незадовільно» (1-3 бали) виставляється студентові, якщо:

- конспект не відповідає типу і структурі уроку;

- містить численні помилки;

- деякі завдання або весь конспект списаний.

Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом

Тести повинні бути оформлені відповідно до технічних вимог (усі береги - 2 см; шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, відформатований), відповідати нормам сучасної української літературної мови, містити різні види тестових завдань (відкрите (есе) – 1 завдання, відкриті (на доповнення, з короткою відповіддю) – 6 тестових завдань; закриті (з вибором декількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей, на встановлення правильної послідовності) – 23 тестових завдання); кожне завдання повинно містити не менше за чотири варіанти відповідей; тести повинні охоплювати всі теми дисципліни. Усі варіанти відповідей мають бути однакової довжини (не більше від одного рядка – доцільніше формулювати довге запитання і короткі варіанти відповідей, ніж коротке запитання і довгі варіанти відповідей), не залежати від їх розташування в тестовому завданні, попередніх запитань або відповідей. Правильні і неправильні варіанти відповідей повинні мати граматично і логічно подібну будову.

а) оцінка «відмінно» (11-15 балів) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі розробив усі тестові завдання, охопивши всі теми дисципліни;

- завдання і відповіді є правильно сформульованими, мають високий рівень складності; містять глибоке усвідомлення теми, не мають двозначного трактування;

- оформив відповідно до чинних стандартів без порушення норм сучасної української літературної мови;

б) оцінка «добре» (6-10 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% необхідних тестів, допустив неточності в оформленні, припустивши незначної кількості орфографічних, пунктуаційних помилок;

- деякі тестові мають порушення в логіці викладу, мають

в) оцінка «задовільно» (2-5 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50-30% з переліку необхідних тестових завдань, які оформлені зі значною кількістю помилок або неточностей;

- питання до тестів носять поверховий характер, що свідчить про недостатнє опрацювання матеріалу;

- порушена загальна структура укладання тестів;

г) оцінка «незадовільно» (0-1 бал) виставляється студентові, якщо він:

- написав тільки 10 % з переліку необхідних завдань, які оформлені з численними логічними і граматичними помилками

Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи

а) оцінка «відмінно» (7-8 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, ґрунтовно володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу поєднує різні види роботи, використовує як традиційні, так й інноваційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- культура спілкування відповідає комунікативному етикету вчителя;

б) оцінка «добре» (5-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, добре володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу застосовує тільки традиційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- під час викладу матеріалу є несуттєві порушення комунікативних ознак культури спілкування;

в) оцінка «задовільно» (3-4 бали) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку пояснює навчальний матеріал, проте недостатньо володіє лінгвістичним матеріалом, не дотримується принципу наступності й перспективності (пояснює матеріал без актуалізації опорних знань);

- у процесі пояснення недоцільно добирає необхідні тому чи іншому елементу уроку методи і прийоми навчання;

- недостатньо володіє увагою аудиторії;
- мовлення містить численні порушення норм літературної мови;
- г) оцінка «незадовільно» (0-2 бали) виставляється студентові, якщо:
 - студент не вміє послідовно й логічно подати матеріал, не володіє лінгвістичним матеріалом; не дотримується загальнодидактичних і власне методичних принципів навчання;
 - не залучає до роботи аудиторію, не володіє її увагою;
 - під час пояснення матеріалу використовує один метод навчання;
 - культура спілкування не відповідає комунікативному етикету вчителя.

Оцінювання якості залікової роботи

Залік з дисципліни «Методика навчання української мови» складається з теоретичного (два питання) і практичного блоків, який оцінюється 30 балами (кожне завдання – 10 балів).

а) оцінка «відмінно» виставляється студентові, якщо:

- відповіді на теоретичні і практичне завдання є вичерпними, змістовними, логічними, у них відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами (у тексті відповіді можуть бути наявні незначні відхилення від норм літературної мови);

б) оцінка «добре» виставляється студентові, якщо він:

- висвітлив правильно 75% питання, відповідь є зв'язною, логічною, терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами; відповіді на теоретичні питання є повними, змістовними, логічними, проте в них є незначні неточності, у тексті відповіді наявні мовні (мовленнєві) недоліки;

в) оцінка «задовільно» виставляється студентові, якщо він:

- виклав 50% обсягу зазначеного питання, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища, терміни і положення проілюстровано прикладами частково;

г) оцінка «незадовільно» виставляється студентові, якщо він:

- відповіді на теоретичні питання і практичні завдання є поверховими (або відповідь на питання відсутня), які не відповідають змісту питання, у них є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки.

5 семестр

№	Види робіт	Максимальна кількість балів
1	Підготовка до практичних занять, письмові й усні відповіді на практичних заняттях	32 (8 ПЗ x 4 бали)
2	Написання двох розгорнутих конспектів уроків української літератури (аспектний і урок формування комунікативних умінь і навичок)	10 (5+5)
3	Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта»	12
4	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	6
	Іспит	40
	Разом за 5 семестр	100

Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (4 бали) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував практичне заняття, дав розгорнуту зв'язну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу;

- правильно (без помилок або зробив незначну) виконав практичні завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й змістовно виконав завдання, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, але не користувався додатковою літературою;

- правильно виконав практичні завдання, але при виконанні творчих завдань виникли певні труднощі;

в) оцінка «задовільно» (1-2 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% практичного заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури;

- частково виконав практичні завдання;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував практичне заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не виконав завдання або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;

- не виконав практичні завдання.

Написання двох розгорнутих конспектів уроків української літератури (аспектний і урок формування комунікативних умінь і навичок)

а) оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до прийнятих стандартів згідно з темою та метою уроку; написаний самостійно, містить посилання на відповідну дидактичну літературу, має чітку структуру;

- конспект грамотно оформлений;

- усі пропонувані вправи й завдання для учнів виконані з поясненням, містять наочність;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

б) оцінка «добре» (4 бали) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до чинних вимог, містить новизну, проте порушується певна логічність серед запропонованих вправ і завдань;

- в оформленні конспекту трапляються поодинокі граматичні або технічні огріхи;

- пропонувані завдання виконані, містять пояснення;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

в) оцінка «задовільно» (2-3 бали) виставляється студентові, якщо:

- у цілому конспект відповідає поставленим вимогам, проте трапляється порушення в подачі матеріалу учням, деякі структурні елементи не відповідають структурі уроку;

- в оформленні конспекту є численні граматичні й правописні помилки;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

г) оцінка «незадовільно» (0-1 бал) виставляється студентові, якщо:

- конспект не відповідає типу і структурі уроку;

- містить численні помилки;
- деякі завдання або весь конспект списаний.

Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта»

Структура тестів повинна відповідати програмі ЗНО та містити тестові завдання таких самих видів, як і тести ЗНО за 2020-21 рр. Тести повинні бути оформлені відповідно до технічних вимог (усі береги - 2 см; шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, відформатований), відповідати нормам сучасної української літературної мови.

а) оцінка «відмінно» (10-12 балів) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі розробив усі тестові завдання, охопивши всі теми дисципліни;

- завдання і відповіді є правильно сформульованими, мають високий рівень складності; містять глибоке усвідомлення теми, не мають двозначного трактування;

- оформив відповідно до чинних стандартів без порушення норм сучасної української літературної мови;

б) оцінка «добре» (6-9 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% необхідних тестів, допустив неточності в оформленні, припустивши незначної кількості орфографічних, пунктуаційних помилок;

- деякі тестові мають порушення в логіці викладу, мають

в) оцінка «задовільно» (3-5 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50-30% з переліку необхідних тестових завдань, які оформлені зі значною кількістю помилок або неточностей;

- питання до тестів носять поверховий характер, що свідчить про недостатнє опрацювання матеріалу;

- порушена загальна структура укладання тестів;

г) оцінка «незадовільно» (0-2 бали) виставляється студентові, якщо він:

- написав тільки 10 % з переліку необхідних завдань, які оформлені з численними логічними і граматичними помилками

Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи

а) оцінка «відмінно» (5-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, ґрунтовно володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу поєднує різні види роботи, використовує як традиційні, так й інноваційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- культура спілкування відповідає комунікативному етикету вчителя;

б) оцінка «добре» (5-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, добре володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу застосовує тільки традиційні методи і прийоми навчання;
- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;
- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;
- під час викладу матеріалу є несуттєві порушення комунікативних ознак культури спілкування;
- в) оцінка «задовільно» (3-4 бали) виставляється студентові, якщо:
 - студент відповідно до мети уроку пояснює навчальний матеріал, проте недостатньо володіє лінгвістичним матеріалом, не дотримується принципу наступності й перспективності (пояснює матеріал без актуалізації опорних знань);
 - у процесі пояснення недоцільно добирає необхідні тому чи іншому елементу уроку методи і прийоми навчання;
 - недостатньо володіє увагою аудиторії;
 - мовлення містить численні порушення норм літературної мови;
- г) оцінка «незадовільно» (0-2 бали) виставляється студентові, якщо:
 - студент не вміє послідовно й логічно подати матеріал, не володіє лінгвістичним матеріалом; не дотримується загальнодидактичних і власне методичних принципів навчання;
 - не залучає до роботи аудиторію, не володіє її увагою;
 - під час пояснення матеріалу використовує один метод навчання;
 - культура спілкування не відповідає комунікативному етикету вчителя.

Оцінювання якості іспитової роботи

Іспит із дисципліни «Методика навчання української мови» складається з теоретичного і практичного блоків, який оцінюється 40 балами (кожне завдання – 10 балів).

- а) оцінка «відмінно» виставляється студентові, якщо:
 - відповіді на теоретичні і практичні завдання є вичерпними, змістовними, логічними, у них відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами (у тексті відповіді можуть бути наявні незначні відхилення від норм літературної мови);
- б) оцінка «добре» виставляється студентові, якщо він:
 - висвітлив правильно 75% питання, відповідь є зв'язною, логічною, терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами; відповіді на теоретичні питання є повними, змістовними, логічними, проте в них є незначні неточності, у тексті відповіді наявні мовні (мовленнєві) недоліки;
- в) оцінка «задовільно» виставляється студентові, якщо він:
 - виклав 50% обсягу зазначеного питання, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища, терміни і положення проілюстровано прикладами частково;
- г) оцінка «незадовільно» виставляється студентові, якщо він:
 - відповіді на теоретичні питання і практичні завдання є поверховими (або відповідь на питання відсутня), які не відповідають змісту питання, у них є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна навчальна література

1. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка : посібник. Київ : Видавництво «LAT&K», 2019. 182 с.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання К. : Українська видавнича спілка, 1997. 441 с.
3. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю : [монографія]. Луганськ, Альма-матер, 2004. 362 с.
4. Дороз В. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах. Центр навчальної літератури, 2019. 386 с.
5. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". К.: IREX в Україні, 2019-2020.
6. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти]. Київ : Ленвіт, 2000. 272 с.
7. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : навчально-методичний посібник для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.
8. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах : підр. для студ. вищ. закл. освіти / А.Г. Галетова, С. О. Караман, Т. В. Коршун. ; за ред. М.І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2000. 264 с.
9. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2009. 400 с.
10. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М. І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2003. 302 с.
11. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2011. 366 с.
12. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М.І. Пентиліук Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.

Додаткова література

1. Денищич Т. А., Косарева Г.С. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності : посібник для студентів спеціальності 035 «Філологія (українська)». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 84 с.

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу : моногр. / Київ : Ленвіт, 2004. 304 с.
4. Пентилюк М.І. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : [навчальний посібник]. Київ : Ленвіт, 2006. 134 с.

Інформаційні ресурси Електронні бібліотеки

Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>) – найбільше зібрання книг, журналів, видань, карт, нот, образотворчих матеріалів, рукописів, стародруків, газет, документів на нетрадиційних носіях інформації;

Українська бібліотека (<http://www.lib.org.ua>) – систематизована бібліотека за розділами: суспільні науки, політика, економіка, історія, культура, біографії, релігія, теологія, права людини;

Український центр (<http://www.ukrcenter.com>) – твори українських і зарубіжних авторів, фольклорні твори, наукові праці та дослідження в галузі української мови та літератури);

Методичні сайти

<https://vseosvita.ua/webinar-портал> для вчителів СЗО

<http://www.bankportfolio.ru> – банк інтернет-портфоліо вчителів.

<http://www.konспект.org.ua> – Все для вчителя. На сайт зібрано матеріали на допомогу вчителю-практику. До вашої уваги конспекти уроків та методи інтерактивного навчання.

<http://notatka.at.ua> – Записник сучасного вчителя. Сайт для інтерактивних педагогів. Основу сайту становлять ІКТ, в тому числі, презентації з усіх шкільних предметів, конспекти і методичні поради до проведення сучасного продуктивного уроку та матеріали для виховної роботи.

<http://wecreative.ucoz.ru> – творчий учитель. Сайт для творчих учителів, на якому можна знайти цікаві матеріали та завантажити свої надбання для обміну досвідом.

Електронні сервіси з ІКТ

1. Flickr <http://www.flickr.com/Сервіс>, призначений для зберігання та подальшого використання користувачами цифрових фотографій і відеороликів.

2. Picasa <https://picasaweb.google.com> Фотохостинг для зберігання та обміну фотографіями.

3. Онлайн-комікси <http://www.pixton.com/>
<http://www.dvolver.com/moviemaker/make.html>
<http://www.toondoo.com/CheeredBook.toon>. Сайти для створення коміксів.

4. www.thinglink.com дозволить створити мультимедійні плакати.

5. Використання електронного сервісу www.getloupe.com дозволить створити колажі з фотографій, що можуть стати в нагоді під час вивчення біографії письменника або під час розгляду вступних тем з літератури («Любов до книги» розміщено за адресою: <http://www.getloupe.com/v/bmkhla17>).

6. Використання електронного сервісу www.slideshare.net дозволяє створювати презентації (біографії письменників, оглядові теми, поняття теорії літератури, методичні матеріали, результати проектної навчальної діяльності учнів, зокрема дослідження творчості письменника: «Інтерактивні технології в системі особистісно зорієнтованого навчання на уроках гуманітарного циклу» розміщено за

адресою: http://www.slideshare.net/Juliasergienko?utm_campaign=profiletracking&utm_medium=sssited&utm_source=ssslideview.

7. Навчальні вебінари від проєкту IREX та від АУП (Академії української преси)

Онлайн-інструменти:

Проведення онлайн-зустрічей

<https://zoom.us/>

<https://www.gotomeeting.com/>

<https://clickmeeting.com/>

<https://meet.google.com/>

<https://hangouts.google.com/>

<https://skype.com/>

Електронні дошки

<https://linoit.com/>

<https://www.mural.co/>

<https://padlet.com/>

<https://limnu.com/>

<https://jamboard.google.com/>

<https://whiteboardfox.com/>

<https://miro.com/>

<https://www.twiddla.com/>

<https://conceptboard.com/>

<https://awwapp.com/>

<https://ziteboard.com/>

<https://www.groupboard.com/products/>

<https://webwhiteboard.com/>

<https://kanbantool.com/ru/>

Інструменти формувального оцінювання / опитування, тести, вікторини

<https://kahoot.com/>

<https://goformative.com/>

<https://get.plickers.com/>

https://quickkeyapp.com/users/sign_in

<https://www.polleverywhere.com/>

<https://www.mentimeter.com/>

<https://flippity.net/>

<https://www.liveworksheets.com/>

<https://www.plickers.com/login>

<https://www.quizalize.com/>

<https://www.quizzy.rocks/>

<https://quizizz.com/>

<https://www.onlinequizcreator.com/>

<https://www.classtime.com/uk/>

Інтерактив

<https://www.wizer.me/> Інтерактивні робочі листи

<https://www.thinglink.com/> Інтерактивний плакат

<https://app.bookcreator.com/sign-in> Створення електронного підручника

<https://wordwall.net/ru> Створення ігор

<https://www.liveworksheets.com/> Інтерактивні робочі листи

http://www.umapalata.com/ui_ru/home.asp Створення ігор

<https://learningapps.org/> Інтерактивні вправи

<https://www.emaze.com/ru/> Створення 3D презентацій